

افغانستان آزاد – آزاد افغانستان

AA-AA

چو کشور نباشد تن من مباد
همه سر به سر تن به کشتن دهیم

بدین بوم و بر زنده یک تن مباد
از آن به که کشور به دشمن دهیم

www.afgazad.com

afgazad@gmail.com

Political

سیاسی

لیکونکی: شرمین ناروانی
استونکی: شاه محمود "سرتیر"
۱۷ جون ۲۰۲۴

شرمین ناروانی

غزه د لوېدیځ د وېش او واکمنی روایتونه له منځه وړي

له هغه وخته چې پر غزي د اسراییلو برید پیل شو، درې جلا نظرپوښتنې ښيي چې عرب او مسلمان نفوس د واشنگتن له سیمه ییزو متحدینو څخه خپل ملاتړ د لویدیځې اسیا د مقاومت د محور په لور اړوي.

د عکس کریدیت: کریدل

دا کیدای شي یو پاک سویپ وي. د لوېدیځ په مشرۍ د لسیزو په اوږدو کې د لویدیځې اسیا په اوږدو کې د توپرونو څخه د گټې اخیستنې، د سیمې د بې شمیره ټولنو تر منځ شخړې رامینځته کولو او د لویدیځ د بهرنۍ پالیسی اهدافو په سر کې د جنگیدونکو اصلي خلکو په سرونو کې اوس د ویجاړیدو په حال کې دي .

په غزه کې جګړې، چې په دې ډول تیرېږي، په ایران کې د ۱۹۷۹ کال له اسلامي انقلاب راهیسې د لویدیځې اسیا د خپلمنځي شخړو له امله په دروغو او افسانو کې یو نیم میله سوري غورځولي دي. د شیعه په مقابل کې سني، ایران د عربانو په مقابل کې، سیکولر په مقابل کې اسلامپال: دا د لویدیځ درې تر ټولو ناوړه داستاني چلونه دي چې د سیمې او د هغې د وګړو د کنټرول او لارښوونې په لټه کې دي، او حتی عرب واکمنان یې له اسرائیلو سره یو ناپاک اتحاد ته اړ کړي دي.

حقیقتونه افسانه له منځه وړي

دا یوه نادره شخړه وه - د واشنگټن لخوا نه پخه شوې او بې کنټروله - د لویدیځې اسیا خلک د دوی له داستاني جریان څخه خلاصول. په غزه باندې د اسرائیلو نسل وژنې هم دا پوښتنې سمدستي روښانه کړې چې کوم عرب او مسلمانان په حقیقت کې د فلسطین د ازادۍ ملاتړ کوي او کوم نه .

ایران، حزب الله، د عراق د مقاومت ډلې، او د یمن انصارالله - چې د دې غربي داستانونو له خوا بدنامه شوي - اوس په ښکاره ډول یوازیني سیمه ایز لوبغاړي دي چې د غزې په لومړۍ کرښه کې د فشار راوړلو لپاره چمتو دي، که د بسپنو، وسلو او یا هم د وسله والو نښتو له لارې چې هدف یې د اسرائیلو نظامي سرچینې کمزورې کول او خپرول دي. .

په تش په نامه **معتدل عربانو** ، چې د لویدیځ متمرکز، استبدادي عرب دیکتاتورانو لپاره چې د واشنگټن د ګټو تابع دي، د غزې د وژنې لپاره د شونډو د خدمت څخه لږ څه وړاندې کړي دي .

سعودیانو د عربي او اسلامي سرمشریزو په کوربه توب د ملاتړ غوښتنه وکړه چې اجازه یې نه درلوده او **څه ونه ویل** . اماراتو او اردن اسرائیلو ته د اکمالاتو **لارې لیردولې** چې انصارالله د سمندر له لارې بندې کړي. ځواکمن مصر د پلاوي کوربه توب وکړ کله چې ورته اړتیا وه **د رفح کراس** خلاصول وو ترڅو فلسطینیان وخوري. قطر - چې یو وخت د حماس لوی تمویل کونکی و - اوس د اسرائیلي بندیانو د ازادۍ لپاره **خبرې اتري کوي** ، پداسې حال کې چې د حماس د منځلارو ډلو کوربه توب کوي، چې د غزې د ازادۍ جنګیالیو سره مخالفت لري. او د اسرائیلي اشغالګر دولت سره د ترکیي سوداګري **اسمان** ته روانه ده (صادرات د نومبر څخه تر دسمبر ۲۰۲۳ پورې ۳۵ سلنه زیات شوي).

فلسطین، د لویدیځ پلوه 'متوسط عربانو' لپاره یو بیرغ دی چې په احتیاط سره اداره کیږي دوی کله ناکله په عامه توګه پورته کوي، مګر په شخصي توګه تخریب کوي. نو، دوی نن ورځ ګوري، بدل شوي او وپرونکي دي، هغه څه چې په ټولنیزو رسنیو او لسګونه ملیون لاریون کونکو روښانه کړي دي: فلسطین د عربي او مسلمانو اصلي لامل پاتې دی؛ دا کیدای شي خړوب او جریان ولري، مګر هیڅ شی د حق او باطل ترمنځ د دې ځانګړې جګړې په څیر د سیمې د خلکو د سوځولو ځواک نلري

د مقاومت په لور بدلون

په سیمه کې د مقاومت د محور او د اسرائیلو د متحدینو تر منځ د جګړې په پیل کې لا تر اوسه لومړنۍ ورځې دي، خو ټولپوښتنې لا دمخه د پخواني په لور د خلکو په احساساتو کې د پام وړ بدلون ښيي.

د **عرب بارومیټر ټولپوښتنه** چې په شپږو اونیو کې ترسره شوې - درې اونۍ دمخه او د الاقصی سیلاب عملیاتو څخه درې اونۍ وروسته - د عربو نظرونو د بدلون لومړۍ نښه وړاندې کوي. که څه هم دا سروی یوازې په تونس پورې

محدوده وه، خو نظرپوښتونکي استدلال کوي چې دا هیواد "هغوی ته نږدې دی لکه څنګه چې یو بی تصور کولی شي" او دا د نورو عربي هیوادونو په څیر د نظرونو استازیتوب کوي:

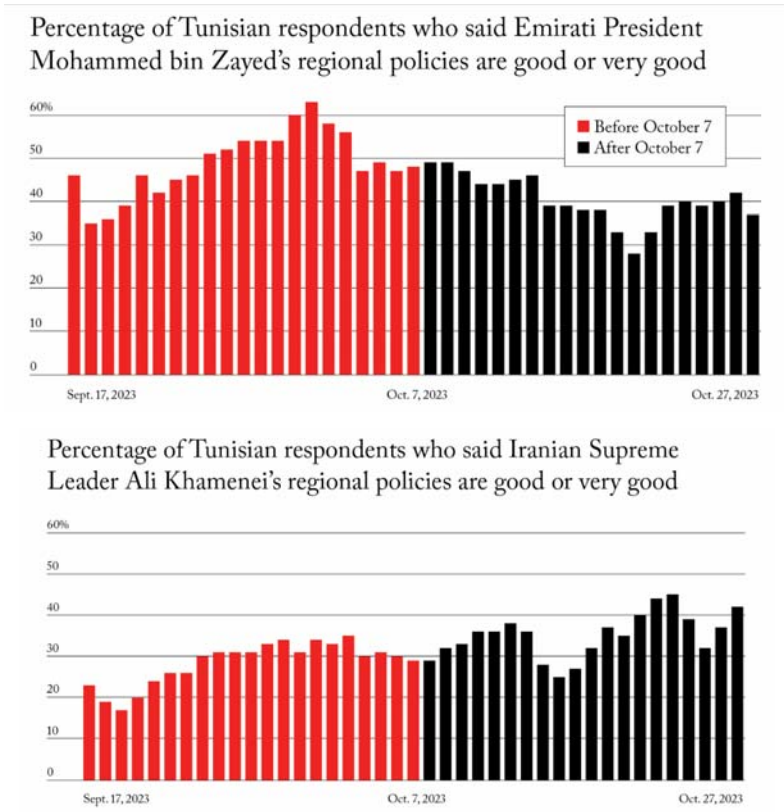
"شنونکي او چارواکي په ډاډه زړه گومان کولی شي چې د سیمې په نورو ځایونو کې د خلکو نظرونه په تونس کې د وروستیو بدلونونو په څیر بدل شوي دي".

د سروې پایلې باید د لویدیځ پالیسي جوړونکو د مداخلې لپاره خورا مهم وي: "د اکتوبر له ۷ راهیسې، په سروې کې هر هیواد چې د اسرائیلو سره مثبت یا تودوخي اړیکې لري د تونسینانو په منځ کې د دوی د خوښې درجه کمه شوي".

متحده ایالاتو ولیدل چې د دوی د خوښې شمیره خورا ټیټه شوي، ورپسې د لویدیځ آسیا متحدین دي چې له اسرائیلو سره یې اړیکې عادي کړي. روسیه او چین، دواړه بې طرفه دولتونه، لږ بدلون تجربه کړ، خو د ایران مشرتابه د خپلو خوښیو ارقام لوړ کړل. د عرب بارومیتر له مخې:

"له بریدونو درې اونۍ وروسته، د ایران ستر رهبر علي خامنه اي د تایید درجه بندي کړه چې د سعودي ولیعهد محمد بن سلمان او د اماراتو ولسمشر محمد بن زاید سره سمون لري یا حتی تر حده لوړه ده".

د اکتوبر له ۷مې مخکې، یوازې ۲۹ سلنه تونسینانو د خامنه ای د بهرنیو تگلارو په اړه مثبت نظر درلود. دا شمیره د سروې د نتیجې له مخې ۴۱ سلنې ته لوړه شوه، د تونس ملاتړ په هغو ورځو کې چې د اکتوبر په ۱۷ د ایراني مشر لخوا په غزه کې د اسرائیلو اقداماتو ته د "نسل وژنې" په توګه اشاره وکړه، د پام وړ و.

د سعودي بدلون

د اکتوبر د ۷ د عملیاتو دمخه د فلسطین مقاومت لخوا د اسرائیلي اردو د غزې ځانګې وچارولو او د ډله ایزو بندیانو د تبادلې لپاره د استفادې په توګه د اسیرانو اخیستل، د سیمې اصلي جیو پولیټیکل تمرکز د تل ابیب سره د سعودي د

عادي كولو تړون په امكاناتو باندې و. د متحده ايالاتو د ولسمشر جو بايډن اداره په هر فرصت كې دا آس په دره وهي. دا د هغه د راتلونكو ولسمشريزو ټاكنو لپاره د سرو زرو ټكټ په توگه ليدل كېده. مگر د الاقصی سيلاب عملياتو د سعودي عربستان لپاره - د اسلام د سپيڅلو ځايونو كور - د دې سياسي معاملي د مهر كولو لپاره هر فرصت له لاسه ورکړ. او په غزه كې د فلسطيني ملكي وگړو په اړه هره ورځ د اسراييلو هوايي بريدونو باران سره، د رياض اختيارونه كميري.

د واشنگټن انستيتيوټ يوه ټولپوښتنه چې د نومبر له ۱۴ څخه تر ۶ دسمبر پورې ترسره شوې د سعودي عامه احساساتو كې د زلزلي بدلون اندازه كوي:

په سلو كې ۹۶ د دې خبرې سره موافق دي چې "عربي هيوادونه بايد سمدستي په غزه كې د اسراييلو د پوځي اقدام په اعتراض كې له اسراييلو سره ټولي ډيپلوماتيكي، سياسي، اقتصادي او نورې اړيكي پرې كړي".

په همدې حال كې ۹۱ سلنه په دې باور دي چې «له ويجاريو او تلفاتو سره سره په غزه كې دا جگړه د فلسطينيانو، عربانو او مسلمانانو بريا ده.» دا د يو داسې هيواد لپاره يو ټكان وركوونكې بيان دی چې د لويديځ فلسفي ته نږدې پيروي كوي چې غواړي فلسطينيان له عربو څخه، عربان په خپل منځ كې، او مسلمانان په فرقه ايزو كړنو - له جغرافيايي، كلتوري او سياسي پلوه جلا كړي.

كه څه هم سعودي عربستان يو له هغو څو عربي هيوادونو څخه دی چې حماس يې د تروريستي سازمان په توگه نومولی دی، خو د حماس په اړه مثبت نظرونه په سلو كې ۳۰ زيات شوي، د اگست په مياشت كې له ۱۰ سلني څخه په نومبر كې ۴۰ سلني ته، پداسې حال كې چې ډيری - ۹۵ سلنه - باور نلري. فلسطيني مقاومت ډلې د اکتوبر په اوومه ملكي وگړي ووژل.

په همدې حال كې ۸۷ سلنه سعودييان له دې نظر سره موافق دي چې «وروستي پېښې بنبي چې اسراييل دومره كمزوری او په كور دننه وپشل شوی دی چې يوه ورځ به مات شي.» په حيرانتيا سره، دا د اوږد مهاله مقاومت محور مخنيوی دی. د حزب الله عمومي منشي حسن نصرالله د ۲۰۰۰ كال د می په ۲۵ نيټه د لبنان د مقاومت له خوا د ماتي په وخت كې په مشهوره وينا كې ويل شوي وو چې «اسرائيل د مکزې له جال څخه هم كمزوری دی.»

د اکتوبر له اوومې مخكې سعودي له اسراييلو سره د اقتصادي اړيکو ټينگولو پلوي و، خو بيا هم دا شمېر د تېر كال له ۴۷ سلني څخه نن ۱۷ سلني ته راښکته شوی دی. او په داسې حال كې چې د مقاومت د محور په اړه د سعودي چلند منفي پاتې دی - سعودي عربستان، بالاخره، د ۱۹۷۹ له انقلاب راهيسې د ايران ضد او شيعه ضد پروپاگاندا سيمه ايز مركز و - دا ممكن په لويه كچه دا وي چې د دوی رسنی په پراخه كچه كنترول شوي. د عربي خلكو د نظرونو برعكس، ۸۱ سلنه سعودييان لاهم په دې باور دي چې محور "د فلسطينيانو سره د مرستې لپاره زړه نازړه دی".

د فلسطين بدلون

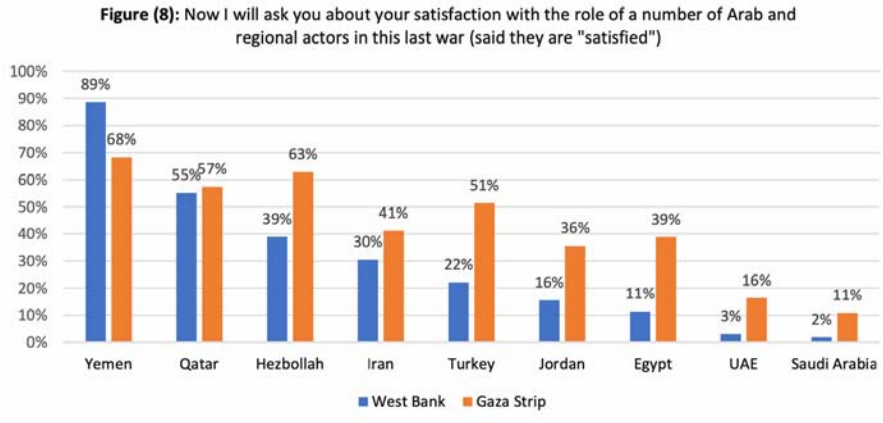
د عربي مفكورو د بحث لپاره مساوي مهم د اکتوبر له ۷ راهيسې پخپله د فلسطينيانو ترمنځ ليدل كيري. يوه نظر پوښتنه چې **د فلسطين د پاليسي او سروی څيرنی مركز (PSR)** لخوا د نومبر د ۲۲ او د دسمبر تر ۲ نيټې پورې په اشغال شوي لويديځ بانك او غزې ترانگه كې ترسره شوی د عرب نظريات منعكس كوي، مگر د ځيني لنډيزونو سره.

د غزې ځواب ويونكو، په پوهيدلو سره، د حماس د عملياتو د "صداقت" په اړه د الاقصی سيلاب په اړه ډير شك څرگند كړ، كوم چې په پټه كې د اسراييلو د نسل وژني بريد پيل كړ چې تر اوسه يې ۲۲,۰۰۰ ملكي وگړي - چې ډيری يې بنځي او ماشومان دي - په وحشيانه توگه وژل شوي دي. پداسې حال كې چې د حماس ملاتړ يوازي د غزې

په ترانگه کې یو څه زیات شوی، دا په لویډیځه غاړه کې درې چنده شوی، دواړه فلسطیني سیمې د لویډیځ ملاتړ لرونکي فلسطیني ادارې (PA) لپاره نږدې مساوي کرکه څرگندوي، کوم چې د رام الله څخه اداره کوي. PA د سرپرست ولسمشر محمود عباس او د هغه د فتح گوند ملاتړ سخت زیانمن شوی. د هغه د استعفا غوښتنې نږدې ۹۰ سلنه دي، پداسې حال کې چې نږدې ۶۰ سلنه (د دې مسلې په اړه د PSR په ټولپوښتنه کې تر اوسه پورې ترټولو لوړه شمیره ثبت شوې) د سروې شویو کسانو څخه د PA تحلیل غواړي.

په سلو کې ۶۰ فلسطینیان (په لویډیځه غاړه کې نږدې ۷۰٪) په دې باور دي چې وسله واله مبارزه د اشغال پای ته رسولو لپاره غوره وسیله ده، او ۷۲ سلنه د دې خبرې سره موافق دي چې حماس د اکتوبر په ۷ د عملیاتو پیل کولو سمه پریکړه کړې، او ۷۰٪ په سلو کې موافقه وکړه چې اسرائیل به په غزه کې د فلسطین مقاومت له منځه وړلو کې پاتې راشي.

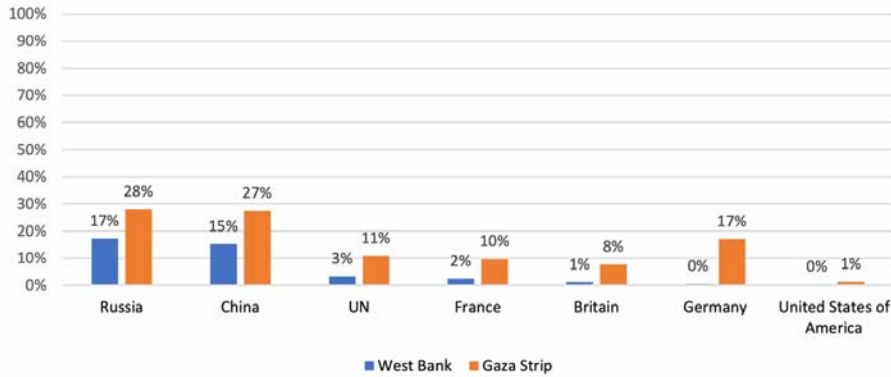
فلسطینیان د سیمه ییزو او نړیوالو لوبغاړو په اړه قوي نظرونه لري، چې دوی په لویه کچه دا احساس کوي چې غزه د اسرائیلو د نړیوالو قوانینو د بې ساري سرغړونو څخه خوندي پاتې شوي ده. تر دې دمخه د ځواب ویونکو لخوا ترټولو ملاتړ شوی هیواد یمن دی چې د ۸۰ سلنه تصویب درجه لري، ورپسې قطر (۵۶ سلنه)، حزب الله (۴۹ سلنه)، ایران (۳۵ سلنه)، ترکیه (۳۴ سلنه)، اردن (۲۴ سلنه) دی. مصر (۲۳ سلنه)، متحده عربي امارات (۸ سلنه)، او سعودي عربستان (۵ سلنه).

په دې نظریوښتنه کې، د سیمې د مقاومت محور د خوښې په درجه بندۍ کې برلاسی دی، په داسې حال کې چې د امریکا پلوه عرب او مسلمان هیوادونه چې له اسرائیلو سره یو څه اړیکې لري، کمزوري دي. د یادولو وړ ده چې د څلورو تر ټولو غوره هیوادونو او ډلو څخه چې ډیری یې سني فلسطینیان دي، درې یې د "شیعه" محور اصلي غړي دي، پداسې حال کې چې د سني په مشرۍ پنځه هیوادونه په ټیټه درجه کې دي.

د فلسطین دا نظر غیر سیمه ییزو نړیوالو هیوادونو ته غزیدلی، ځواب ورکونکي د مقاومت د محور متحدینو روسیه (۲۲ سلنه) او چین (۲۰ سلنه) څخه راضي دي، پداسې حال کې چې د اسرائیلو متحدینو جرمني (۷ سلنه) فرانسه (۵ سلنه)، انگلستان (۴ سلنه) په سلو کې، او متحده ایالات (۱ سلنه) د فلسطینیانو ترمنځ د اړیکو ساتلو لپاره مبارزه کوي.

Figure (9): Now I will ask you about your satisfaction with the role of a number of international actors in this last war (said they are "satisfied")

شمیرې په راتلونکې جنګ پورې اړه لري

درې جلا نظرپوښتنې بنیې چې د غزې په اړه د اسراییلو د جګړې په اړه د عربانو نظرونه په ډراماتیک ډول بدل شوي، د خلکو احساسات د هغو دولتونو او لوبغاړو په اړه جذب شوي چې په فعاله توګه د فلسطین د اهدافو ملاتړ کوي، او د هغو کسانو څخه لیرې دي چې د اسراییلو ملاتړ کوي.

نوی کال د دوو مهمو پېښو سره پیل کېږي. لومړی له غزې څخه د اسراییلي محافظینو وتل دي، که د واشنگټن غوښتنه وي او یا هم د اشغالګرو عسکرو د مرګ او ژوبلې د دوام له امله. دویمه د جنورۍ په دوهمه د لبنان په بیروت کې د حماس د مشر صالح العروړي او شپږو نورو کسانو د وحشتناکه وژنه ده.

ټولې نښې نښانې دا دي چې د اسراییلو جګړه به نه یوازې دوام وکړي، بلکې **په سیمه کې به پراخ شي**. په سره بحر کې د متحده ایالاتو نوي سمندري جوړونې نور نړیوال لوبغاړي په ترکیب کې رابنکاره کړي، او تل ابیب د لبنان حزب الله په لویه لاره کې پارولی دی.

خو که د دواړو محورونو تر منځ ټکر زیات شي، نو د عربو مفکوره به تقریباً د پخوانۍ واکمنۍ څخه د هغو کسانو په لور په شا شي چې په سیمه کې د امریکا-اسراییلو د دې برید په وړاندې مقاومت کوي.

د واشنگټن او د هغې د متحدینو لپاره به د جګړې په پراخیدو سره هیڅ ډول راحت نه وي. هرڅومره چې دوی د حماس د ماتولو او د غزې د ویجاړولو لپاره کار کوي، او هرڅومره چې دوی په یمن، عراق او سوریه کې توغندي توغوي او د مقاومت محور محاصره کوي، د عربانو احتمال ډیر شي چې د سني - شیعیه، ایران - بمقابله مخه ونیسي. - عرب، او سیکولر-مقابله-اسلامي روایتونه چې سیمه یي د لسیزو راهیسې ویشلي او په تضاد کې ساتلي ده.

د ملاتړ هغه پرسوب چې د سیمې د لویو ظالمانو په وړاندې د صادقانه مقابلي له امله متحرک دی د نه دریدو وړ دی. په سیمه کې اوس د غرب زوال ورکول کېږي، خو د دې جګړې لومړی زیان غربي تفکر دی.

۰۴ جنوري ۲۰۲۴